

Handel, hinder och heterogenitet

Kristina Olofsson

KSLA, 25 april 2013

Kort om Kommerskollegium

- Sveriges myndighet för utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik.

Vårt uppdrag:

- att förbättra möjligheterna för internationell handel
- att arbeta för en fri öppen handel och klara spelregler, både inom och utanför EU

Vi arbetar med:

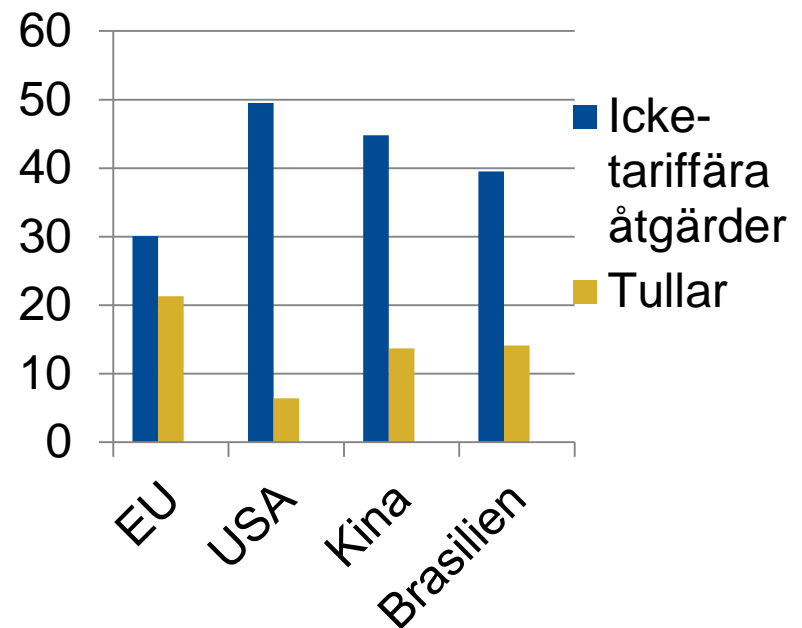
- underlag inför förhandlingar och möten i EU och WTO, analyser av handelspolitik och handelsutvecklingen, handelshinder, utvecklingssamarbete

Introduktion - jordbrukshandel och hinder för handel (1)

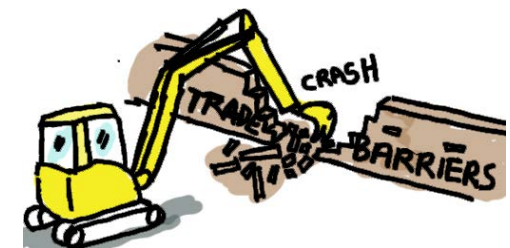
- Tullarna i den globala handeln med jordbruksprodukter allt lägre.
- Andra åtgärder än tullar – **icke-tariffära åtgärder** – får allt större betydelse för handeln.
- Kostnaderna pga. icke-tariffära åtgärder uppskattas vara större än för tullar.
- Dessa kostnader kan i viss utsträckning reduceras.

Uppskattade kostnader för tullar (MGN) och icke-tariffära åtgärder i handeln med jordbruksprodukter (%), OECD (2013)

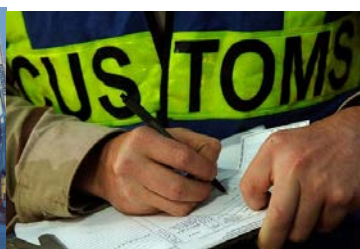
Introduktion – jordbrukshandel och hinder för handel (2)

- Länders livsmedelslagstiftning, miljökrav, kvalitetskrav, GMO-lagstiftning, märkning m.m., kan medföra ökade kostnader för handel, pga.:
 - svårt att överblicka regler som ska uppfyllas
 - kostnader för anpassning till regler
 - olika regler på olika marknader
 - villkor i lagstiftningen som missgynnar import
 - tidskrävande eller kostsamma procedurer
- Internationella handelsregler – ska bidra till att minska kostnaderna för icke-tariffära åtgärder.

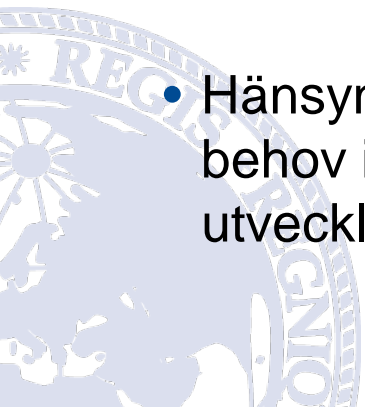
Minskade kostnader för icke-tariffära åtgärder – många möjliga vinnare

- Exporterande företag – bättre marknadstillträde.
- Konsumenter – lägre priser, bredare utbud.
- Företag som använder importerade insatsvaror – ökad konkurrenskraft.
- Vinsterna av att minska handelshindrande inslag i såväl den egna som andra länders lagstiftning.
- Men viktigt med reglering av handel så att den inte får negativa effekter (sjukdomsspridning, farliga produkter m.m.).

Världshandelsorganisationen (WTO)

- Medlemsstyrd organisation, 159 medlemsländer.
- Målet med WTO:s arbete på handelsområdet:
 - höjd levnadsstandard
 - full sysselsättning
 - ökad produktion och handel
 - effektivt resursutnyttjande
- Hänsyn ska tas till: målet hållbar utveckling, olika behov i länder med olika nivå av ekonomisk utveckling.

WTO:s redskap – internationella handelsregler

- **Medel** för att nå målen: sänkta tullar, minskning av andra typer av hinder i handeln, eliminera diskriminering
- Vilka **redskap** använder WTO?
 - **Avtal** med regler för handel med varor, tjänster samt för immaterialrätt.
 - **Kommittéer** som följer tillämpningen av avtalen.
 - **Twistlösningsmekanism** för att avtalen ska följas.
 - **Förhandlingar** om tullsänkningar, nya regler för att underlätta handeln.
 - **Granskning** av medlemsländernas handelspolitik.

WTO:s handelsregler och lagstiftning om GMO

När lagstiftningen har effekt på handeln - medlemsländerna ska följa reglerna i WTO.

Två regelverk har stor betydelse för utformning och tillämpning av lagstiftning om GMO:

- **Avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder (SPS-avtalet)**
- **Avtalet om tekniska handelshinder (TBT-avtalet)**

Syfte med regelverken: att balansera skyddsintressen m.m. mot handelsintressen

Grundprinciper i WTO:s regler (SPS/TBT) – rättigheter

Rätt att ta hänsyn till hälsa, miljö m.m.

- varje land bestämmer själv vilken risk som accepteras (hälsa, miljö m.m.)
- rätt att ha en högre skyddsnivå än andra länder
- rätt att prioritera skyddsintressen framför handelsintressen
- men grundläggande skyldigheter måste följas för att minimera störningar i handeln - balansen

Grundprinciper i WTO:s regler (SPS/TBT) – skyldigheter

Icke-diskriminering

- inte diskriminera mellan länder, inte diskriminera import
- gäller "lika varor" eller när liknande förhållanden i länderna

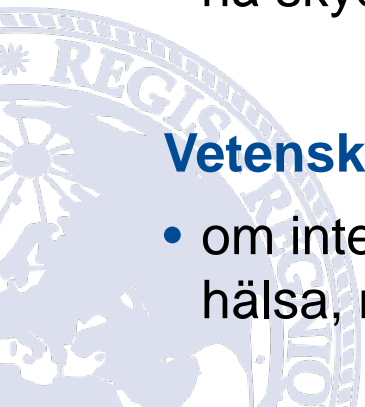
Harmonisering

- i första hand följa internationella standarder
- avvika från standarder om internationell standard ej räcker för att nå skyddsnivå eller syfte med lagstiftning

Vetenskaplig grund, riskvärdering

- om internationell standard inte följs eller inte finns (vid skydd av hälsa, miljö)

Grundprinciper i WTO:s regler (SPS/TBT) – skyldigheter

Minimera handelsstörande effekt

- inte hindra handeln mer än nödvändigt för att nå skydd/syfte.

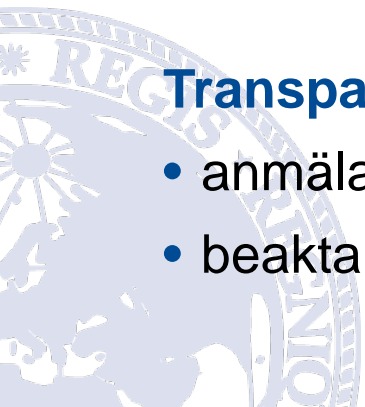
Godta ekvivalent lagstiftning

- om exportlandets lagstiftning ger samma resultat.
- exportlandet ska bevisa detta.

Transparens

- anmäla förslag till ny lagstiftning.
- beakta andra länders kommentarer.

GMO-frågor i WTO – vilka frågor har diskuterats?

En tvist i WTO

- EU:s moratorium, ansökningar om godkännande som inte behandlades
- Medlemsstaters nationella GMO-förbud

Kritiska synpunkter i SPS- eller TBT-kommittén, t.ex:

- EU:s lagstiftning om spårbarhet och märkning
- EU:s långsamma godkännandeprocess
- Regler om oavsiktlig inblandning av icke-godkända GMO
- Kommissionsförordning om tillämpning av godkännandeprocessen

GMO-tvisten i korta drag

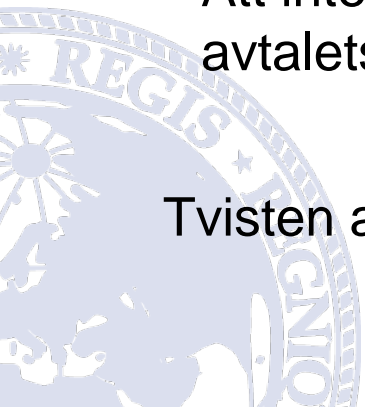
- USA, Kanada och Argentina drev tvisten.
- Utslag 2006 – EU förlorade tvisten.

Några slutsatser:

- Medlemsstaternas förbud hade ej stöd av riskvärderingar.
- Försiktighetsprincipen kunde inte åberopas för att försvara de nationella förbuden, principen står inte över SPS-avtalets regler.
- Att inte tillämpa en godkännandeprocédur strider mot SPS-avtalets regler om sådana procedurer ("otillbörlig försening").

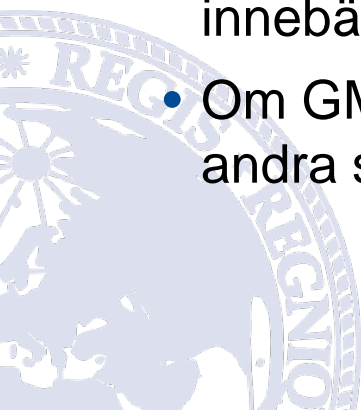
Twisten avslutad med Kanada och Argentina men inte med USA.

GMO-tvisten – vilka frågor prövades inte?

Följande frågor prövades inte i tvisten:

- Utformningen av EU:s godkännandeprocess för GMO.
- EU:s regler för spårbarhet och märkning.
- Om olika behandling av GMO och konventionella motsvarigheter innebär diskriminering.
- Om GMO-förbud kan motiveras av andra skäl än skydd av hälsa, miljö.

EU:s regler för spårbarhet och märkning – vad ifrågasattes av andra länder i WTO?

- Oklart syfte med märkningen
- Märkningen vilseleder konsumenten
- Diskriminering att ej ha märkningskrav när GMO (enzymer) använts i framställningen av en produkt (t.ex. vin, ost)
- Godtycklig gräns för märkning
- Onödigt handelshindrande, finns mindre störande alternativ
- Svårigheter att kontrollera att lagstiftningen efterlevs
- Medför kostnader som gör det omöjligt att handla med EU
- Diskriminerande med teknikbaserad reglering
- Inget vetenskapligt stöd för teknikbaserad reglering
- Svårt och dyrt för utvecklingsländer att följa regelverket

Lagstiftning och nya tekniker

– att tänka på när det gäller WTO:s regler

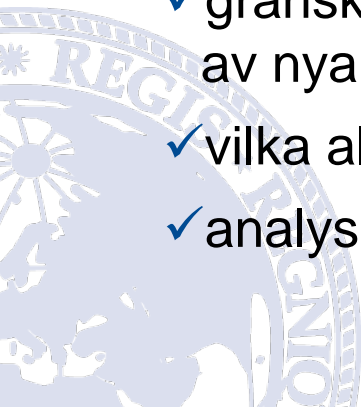
Internationella standarder som ger vägledning?

- ✓ finns standarder om klassificering av olika tekniker, principer för riskvärdering av nya tekniker?
- ✓ finns vetenskapligt baserade skäl att avvika från ev. standarder?

Alternativen när det gäller lagstiftning

- ✓ granska olika alternativ för att reglera användningar av nya tekniker
- ✓ vilka alternativ har stöd i **riskvärdering**?
- ✓ analysera möjliga handelseffekter

Lagstiftning och nya tekniker

– att tänka på när det gäller WTO:s regler

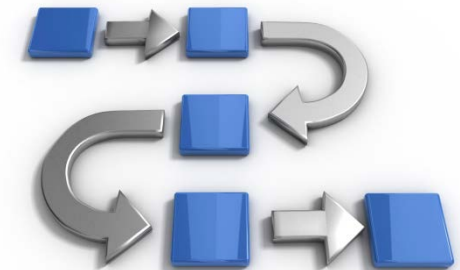
Finns risk för diskriminering av import?

- ✓ Om nya tekniker regleras olika (godkännande, märkning) – finns risk att detta missgynnar producenter utanför EU?

Om särskild godkännandeprocédur

- ✓ hur göra den effektiv, inte onödigt tidskrävande?
- ✓ relevanta, rimliga krav på data och information

Lagstiftning och nya tekniker

– att tänka på när det gäller WTO:s regler

Motivering av lagstiftning

- ✓ påverkar vilka WTO-regler som ska följas
- ✓ handelspartners kommer hävda att SPS-avtalet tillämpligt

Transparens

- ✓ troligt att EU skulle få många kommentarer på ev. anmälningar om hur nya tekniker ska regleras
- ✓ analysera kommentarer, ger indikation om potentiella handelsproblem, kanske förslag på alternativa åtgärder

Avslutningsvis

- Flera handelspartners kommer att (i detalj) bevaka utvecklingen av EU:s reglering av nya tekniker.
- Viktigt med vetenskapligt stöd för regelverk för att respektera WTO:s regler, undvika problem i handel och handelsrelationer.
- Om EU väljer en annan väg än många andra länder – risk för tvister?
 - Ja, om WTO-förenlighet kan ifrågasättas, om stora ekonomiska värden, om oro att andra länder tar efter EU.
 - Nej, svårt att tvinga fram förändring i kontroversiella frågor.
- EU har intresse av att andra länder följer WTO:s spelregler – vi ifrågasätter också lagstiftning som inte följer WTO-regler.

